

STATENS UTDANNINGSKONTOR I ROGALAND

RAPPORT FRÅ KOMMUNEBESØK I SAUDA KOMMUNE 6. JUNI 2000.

INNLEIING

Statens utdanningskontor var på kommunebesøk i Sauda kommune 6. juni 2000. Utdanningskontoret sitt føremål med slike besøk er å fremje dialog og kontakt og å få konkret kunnskap om situasjonen i kommunen. Med utgangspunkt i ny opplæringslov og arbeidet med innføringa av L97, vart det fokusert på kvalitetsutvikling og kvalitetsvurdering, og særleg på utviklingstiltak knytte til ungdomssteget. Sauda kommune planla detaljane i programmet saman med utdanningskontoret og sende inn utfyllande dokument før besøket. Utdanningskontoret er godt nøgd med førearbeidet.

Ved kommunebesøket i Sauda deltok følgjande frå kommunen i første del: Ordførar Torfinn Opheim, leiar av hovudutvalet for undervisning Erik Baust Pettersen, rådmann Ståle Pedersen, skolesjef Håkon Solheim og førstekonsulent Jacob Svandal.

I andre del av besøket, som var lagt til Sauda ungdomsskole, deltok hovudutvalsleiar, skolesjef og førstekonsulent, leiar i PP-tenesta Tove Ann Hustveit, rektor v/Sauda ungdomsskole Nils Øvrebø, rådgjevar Bente Dolmen Wegelius, skoletillitsvald NL Anne Kristine Lie Nilsen, elevrådsrepresentantane Jill Merete Bergsbakk og Ann Kristin Tveit. Leiar i foreldrerådet var invitert, men hadde ikkje høve til å delta.

Frå utdanningskontoret deltok utdanningsdirektør Sigmund Sunnanå, assisterande direktør Sølvi Ona Gjøl og rådgivar Audun Gjerde.

Rapporten er skriven med utgangspunkt i kommunebesøket, innsende dokument og annan kontakt mellom utdanningskontoret og Sauda kommune.

KVALITETSUTVIKLING OG KVALITETSVURDERING

Utviklingsarbeid

Sauda kommune er med i "Nord 2-nettverket" og har såleis utarbeidd ein strategiplan for kvalitetsutvikling i skolen saman med Bokn, Suldal, Tysvær, Vindafjord og Utsira. Planen har som hovudmål "å betre vilkåra for den einskilde elev si utvikling og fornye kompetansen og opplæringspraksisen ute på skolane." Sauda har eigen tiltaksplan for 2000 med

satsingsområda IKT, leiarutvikling, kompetanseutvikling, vurdering, hospitering og utviklingsarbeid. Kommunen har ikkje konkrete planar om forsøk.

Utviklingsprosjekta er i hovudsak knytte til ungdomssteget. Prosjektet "Open studieverkstad" startar komande skoleår, medan Læringsstrategiprojektet blir vidareført etter oppstart i fjor. Det er eit mål å spreie dette prosjektet også til andre skolar i kommunen. Elles vil skoleetaten delta i ev. tverretatlege rusførebyggjande prosjekt, men dette er ikkje nærare konkretisert.

Det blir ved ulike tiltak satsa på styrkje kompetansen innanfor IKT, m.a. gjennom "Open studieverkstad"-prosjektet. Kommunen har fått maskinvare frå Statkraft og Elkem Mangan Sauda, og er rimeleg nøgde med utstyrssituasjonen. Alle skolane unnateke Årtun har internett-tilknytning. Årtun skole vil også bli tilknytt i løpet av 2000. No er hovudmålsetjinga ved ulike tiltak å styrkje bruken av IKT som pedagogisk reiskap.

Kommunen skal gjennomføre LUIS-programmet og Samtak i samarbeid med Nord 2, og skoleleiarane skal også vere med i det kommunale utviklingsprogrammet for mellomleiarar.

Elles er skolane etter kommunen si vurdering, komne godt i veg når det gjeld å realisere intensjonane i L97. Lærebok-/læremiddelsituasjonen er enno ikkje heilt tilfredsstillande, men det er sett av ekstra midlar til dette på budsjett- og økonomiplanen minst to år framover (kr 350 000 årleg).

På ungdomssteget er ein godt i gang med prosjektarbeid. Alle klassane har to-tre større tverrfaglege prosjekt årleg i tillegg til fleire mindre prosjekt i enkeltfag. Rektor heldt fram at alle elevane no nyttar minst 20 % av tida til prosjektarbeid. Utdanningsdirektøren merka seg at elevrepresentantane meiner at dette er ein kjekk og interessant arbeidsmåte som utfordrar alle og stimulerer dei fleste til å arbeide meir. Dei peika på at prosjektarbeid også gir rom for å lære mykje om samarbeid. Elevane understreka også at lærarane no gir større handlingsrom og større ansvar til elevane, og at det er meir variasjon i arbeidsmåtar. Elevane er også med på å drøfte og velje vurderingskriterier i samband med prosjektarbeid. Elles var både leiing, lærarar og elevar samde om at deltaking i læringsstrategiprojektet gav svært godt utbytte. Det vart elles informert om at det i samband med prosjektet Open studieverkstad vil bli fokusert på ei meir fleksibel organisering av skoledagen. Vi merka oss også det elevrepresentantane poengterte om IKT: Det er kjekt og greitt å lære om IKT, men det er berre dei som har maskinvare heime som har skikkeleg utbytte, og dei er stort sett gutar. Vi trur elevane har mykje rett i dette, og det er ei utfordring for alle med ansvar for skolen å medverke til at alle elevar blir aktive IKT-brukarar, utan hinder av kjønnsmessige eller andre skiljelinjer.

Etter det utdanningsdirektøren kan sjå, framstår skoleetaten i Sauda kommune som utviklingsretta, vaken for nye idear og medviten om at det må arbeidast på mange arenaer og område når ein ønskjer å endre praksis i klasserommet. Det blir arbeidd godt med kvalitetsutvikling i skolen sjølv om det også her er variasjonar skolar og klassar i mellom. Tiltaksplanen er utarbeidd i ein velbegrunna "top-down-prosess" i samråd med rektorane, og det er teke omsyn til innspel og idear frå skolane. Utdanningsdirektøren vil likevel peike på at skolane bør motiverast til eigne utviklingsinitiativ, t.d. som oppfølging av Samtak, jf. Kvalitetsutviklingsplanen, strategidelen.

Etter utdanningsdirektøren si vurdering ser arbeidet på ungdomssteget ut til å vere langt kome når det gjeld intensjonane i L97. Elevmedverknaden i klasserommet ser ut til å vere i god utvikling, og ein er såleis i gang med å endre både elev- og lærarrolla. Det bør likevel

fokuserast noko sterkare på dei meir formelle sidene ved elevmedverknad i opplæringa, t.d. faste møte mellom elevrepresentantar og skoleleiing.

Skolevurdering

Hovudutvalsleiaren understreka at politikarane er opptekne av kvalitet i oppvekstmiljøet, og at utvalet kjenner seg trygge på at skolen sikrar kvalitet i opplæringa. Utdanningsdirektøren merka seg at det frå alle hald vart peika på at barn og unge er viktigaste satsingsområde i kommunen, men kan ikkje sjå at dette er konkretisert og synleggjort i særleg grad i dei overordna styringsdokumenta vi har fått tilsendt. Elles gir styrings- og plandokumenta inntrykk av å vere heilskaplege og tenlege. Kontakten mellom opplæringsetaten og skolane ser ut til å vere god.

Utdanningsdirektøren vil framheve som særleg positivt at kommunen, i lag med dei andre kommunane i "Nord 2-nettverket", har fullført ei utdanning av 20 vurderingsrettlearar. Det er meininga at skolane i kommunenettverket no skal nytte desse personane som "kritiske venner" i den skolebaserte vurderinga. Alle skolane skal innan tre år ha nytta seg av dette tilbodet.

Alle skolane er i gang med skolebasert vurdering, men nokre er komne lenger enn andre, og nyttar t.d. brukarundersøkingar systematisk som eit hjelpemiddel i skolevurderinga. Det er variasjon i graden av foreldre- og elevmedverknaden, og det er eit mål å styrkje og formalisere denne delen. Elles er det prioritert å starte kollegabasert rettleiing ved alle skolane

Etter vår vurdering er Sauda kommune komen langt i arbeidet med å imøtekome krava i forskrifta om skolebasert vurdering.

Musikk- og kulturskoletilbodet

Sauda kommune har eit godt utbygd tilbod med fire linjer, musikklinje, dans- og dramalinje, filmlinje og kunstlinje. Det er etablert fast samarbeid med grunnskolen, og det blir arbeidd for tilrettelegging av tilbodet med tanke på funksjonshemma. Elles er det ei klar målsetjing at musikk- og kulturskoletilbodet skal vere for alle, og dette inneber m.a. at kontingenten ikkje er auka dei to siste åra.

Etter det utdanningsdirektøren kjenner til, driv Sauda ein god musikk- og kulturskole. Arbeidet med tilrettelegging for funksjonshemma er særleg interessant, og vi ber om å bli haldne informerte om framdrift og erfaringar.

Skolefritidsordninga

Det er utarbeidd vedtekter for skolefritidsordninga i samsvar med § 13-7 i opplæringslova. Det blir gitt tilbod om skolefritidsordning ved alle barneskolane, og alle som søker, får plass. Betalingsatsane er betydeleg lågare enn gjennomsnittet i fylket, også etter at dei blir heva til kr 350 og kr 700 frå 1. august i år.

Skolebesøk

Besøket i Sauda vart gjennomført med møte på rådhuset og på Sauda ungdomsskole. På Sauda ungdomsskole fekk vi dessutan presentert resultatet etter eit prosjektarbeid av ei elevgruppe i 10. klasse, og det vi såg stadfesta det som er nemnt ovanfor om prosjektarbeid og elevmedverknad. Elles vart det tid til ein kort rundtur på skoleanlegget ved slutten av dagen. Det er løyvt midlar til utbygging og renovering av anlegget. Etter det vi kunne sjå er det på høg tid at ungdomssteget får betre tilpassa bygningar.

ØKONOMI OG FORVALTNING

Skoleanlegg

Kommunen har godkjent alle skolane sine etter Forskrift om miljøretta helsevern, men det vart understreka at godkjenninga representerer ei nedre grense med tanke på forsvarlege skolebygg og ikkje er uttrykk for at ein er tilfreds med kvaliteten på bygga. På grunn av tronge rammer gjennom fleire år og tunge investeringar i pleie- og omsorgssektoren, har kommunen eit akkumulert vedlikehaldsbehov, særleg i skolesektoren. Anlegga vart likevel rusta opp og tilrettelagde for seksåringane. Det er no løyvt midlar og starta opp arbeid med renovering av ungdomsskolen innanfor ei samla ramme på ca. 22 mill. kr.

Det vart ved fleire høve understreka frå kommunen at eit godt oppvekstmiljø saman med god kvalitet i kommunale tenester, er ein viktig føresetnad for å få folk til å busette seg i Sauda, og skolestrukturen er ein vesentleg faktor i dette. Det er såleis politisk semje om at skolestrukturen ikkje skal endrast, og at alle skoleanlegga skal ha god kvalitet. Etter utdanningsdirektøren si vurdering må dette vere sentrale målsetjingar i ein kommune med reduksjon i folketalet. Vi har merka oss at alle skoleanlegga er godkjende etter Forskrift om miljøretta helsevern, men at nokre har store vedlikehaldsbehov. Etter vårt skjønn bør Sauda kommune satse offensivt på å ruste opp alle skoleanlegga slik at dei blir tidsmessige og trivelege arbeidsplassar både for born og vaksne.

Driftsrammer

Opplæringssektoren sin del av samla driftsrammer har variert mellom i underkant av 29 % og vel 34 % dei siste seks åra, med ein svakt stigande tendens. Dei første åra i denne perioden var det ein liten auke i elevtalet (seksåringane unnateke), medan det dei siste tre åra har vore ein liten nedgang. Rekneskapstala for 1998, dei sist tilgjengelege, viser at sektoren sin del var 34,20 % - dette er første året med full effekt av at seksåringane kom inn i skolen. Samstundes går det fram at 85 % av driftsramma på hovudkapittel 1.2 var bunden til lønn - høgare enn både snittet for Rogaland, for landet og for kommunar med 2 000 – 5 000 innbyggjarar. Dette kan tyde på at rammene Sauda kommune gir til utstyr, læremiddel, materiell, m.v. er i trongaste laget.

Når det gjeld samla timeressursramme, altså den delen av driftsramma som er bunden til lønn, ligg Sauda kommune noko lågare enn snittet for Rogaland og snittet for landet for inneverande skoleår. Medan årstimane i prosent av minstetimetallet er 177 % for Sauda, er snittet for Rogaland 182 % og for landet 183 %. Sauda brukar likevel noko meir enn snittet i Rogaland til generell styrking og til spesialundervisning.

Etter utdanningsdirektøren sitt skjønn er timeressursrammene i Sauda-skolen rimeleg gode sjølv om samla ramme ligg noko under snittet i fylket, all den tid løyvingane til generelle styrkingstiltak og spesialundervisning er som dei er. Men Sauda bør vurdere å styrkje samla driftsrammer til opplæring slik at det blir noko romslegare med tanke på læremiddel, utstyr og materiell.

Spesialundervisning/ordinær opplæring

Som nemnt ovanfor, ligg Sauda over snittet i fylket når det gjeld rammer for spesialundervisning. Om lag 9 % av elevane i Sauda får spesialundervisning etter enkeltvedtak, medan snittet elles er om lag 6 %. Det vart kommentert frå kommunen si side at det kan vere fleire årsaker til at behovet er noko større i Sauda enn gjennomsnittleg. Utdanningsdirektøren vil understreke at det ikkje finst noko ”korrekt” tal her – på den eine

sida skal spesialundervisning vere ein rett for dei få, på den andre skal retten alltid individuelt vurderast. Det må såleis bli lokale forskjellar.

Kommunen har valt å satse på romslege vilkår for å gi tilpassa opplæring innanfor ordinære rammer, og det har dessutan til no vore praksis for å gjere vedtak om spesialundervisning i samsvar med tilrådinga frå sakkunnig instans. Skolesjefen har delegert avgjerdsrett i slike saker. Det er arbeidd gjennom fleire år med tanke på å redusere behovet for spesialundervisning, men talet på søknader er framleis på same nivå som det har vore. PP-tenesta deltar aktivt i denne prosessen og gir skolane råd og hjelp også for andre elevar enn dei som får spesialundervisning. PP-tenesta gir også spesialundervisning direkte til barn i førskolealder. Det har vore svært få klager på det spesialpedagogiske feltet i Sauda.

Kommunen gjorde greie for systematisk arbeid knytt til overgangen mellom steg og skoleslag, og etter utdanningsdirektøren sitt skjønn blir det gjort godt arbeid på dette området i Sauda. Kommunen understreka også at samarbeidet med den vidaregåande skolen er godt både i denne samanhengen og elles. Sauda vidaregåande skole blir opplevd som ein god skole der elevane ønskjer å gå.

Det vart også orientert kort om tverretatleg arbeid, og utdanningsdirektøren merkte seg at dette arbeidet er forankra på høgaste administrative nivå i kommunen.

Samla sett er utdanningsdirektøren sitt inntrykk at det blir arbeidd godt på det spesialpedagogiske området i Sauda, både forvaltningsmessig og elles. Kommunen har ikkje utarbeidd nokon plan for dette feltet.

UTVIKLINGSOMRÅDE FOR KOMMUNEN

Utdanningsdirektøren vil oppmode kommunen om å vurdere driftsrammene for skolen med tanke på noko romslegare løyvingar til læremiddel, utstyr og materiell. Det bør også satsast offensivt på å ruste opp alle skoleanlegga slik at dei blir tidsmessige og trivelege arbeidsplassar både for born og vaksne.

Kommunen manglar eigen plan for vaksenopplæring. Utdanningsdirektøren minner om at kommunane er lovpålagde å ha ein plan for vaksenopplæring, anten som eigen plan eller som del av anna planverk som t.d. i planar for næringsutvikling. Etter vår vurdering kan slike planar utviklast i samarbeid med næringsliv, fagforeiningar, lag og organisasjonar med tanke på å setje langsiktige mål for vaksenopplæringa som både tek omsyn til næringsutvikling og arbeidslivet sine behov og til ønskje og behov hos den enkelte vaksne. Slik kan det handlingsrommet som kompetansereforma gir, utnyttast til beste både for dei vaksne som treng etter- eller vidareutdanning, for kommunen og for næringslivet.

Kommunen bør også ha ein plan på det spesialpedagogiske området.

Kommunen har ikkje forskrifter om ordensreglement. Opplæringslova § 2-9 seier klart at kommunen skal ha slike forskrifter, og det bør prioriterast å vedta forskrifter om ordensreglement snarast råd.

AVSLUTTANDE MERKNADER

Utdanningskontoret fekk godt innsyn i utviklinga i skolesektoren gjennom kontaktbesøket.

Opplegget og gjennomføringa av besøket gav nyttig og god informasjon. Det var svært positivt at elevrådsrepresentantane var med gjennom det meste av besøket.

Statens utdanningskontor takkar Sauda kommune og Sauda ungdomsskole for eit verdfullt og vel tilrettelagt kontaktmøte. Vi ønskjer lukke til med det vidare arbeidet med utviklinga av skolen.

Stavanger 15.08.00

Sigmund Sunnanå
utdanningsdirektør

Sølvi Ona Gjul
assisterande direktør